

Sygn. akt VIII Pz 25/15

POSTANOWIENIE

Dnia 9 lipca 2015r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Teresa Kalinka

Sędziowie SSO Joanna Smycz

SSO Grażyna Łazowska

po rozpoznaniu w dniu 9 lipca 2015r. w Gliwicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa R. J. i H. M.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w K.

o ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla, o wydanie węgla w naturze

na skutek zażalenia powodów R. J. i H. M.

na postanowienie Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 14 kwietnia 2015r. sygn. VI P 129/15 w zakresie kosztów zastępstwa procesowego

postanawia

1. **oddalić zażalenie**

2. **zasądzić od każdego z powodów na rzecz pozwanej kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym**

(-)SSO Joanna Smycz (-)SSO Teresa Kalinka (-)SSO Grażyna Łazowska

UZASADNIENIE

R. J. i H. M. domagali się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w K. po 597,54 zł tytułem ekwiwalentu pieniężnego za bezpłatny węgiel, z ustawowymi odsetkami od dnia 1 maja 2014r. do dnia zapłaty oraz zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na uzasadnienie podali, że byli zatrudnieni w Kopalni (...) i po przejściu na świadczenia emerytalne nabyli prawo do bezpłatnego węgla (deputatu węglowego) na podstawie § 36 ust. 2 Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla (...) Spółki Akcyjnej. Pozwana zaś jest następcą prawnym (...) Spółki Akcyjnej w G. i obecnie podstawą prawną dochodzonego świadczenia są § 10 Porozumienia z dnia 20 grudnia 2004r. zawartego między zarządem (...) S.A. a organizacjami związków zawodowych oraz załącznik Nr 14 do Porozumienia. W dniu 6 lutego 2014r., w związku z trudną sytuacją ekonomiczną zakładu pracy, zarząd pozwanej spółki i organizacje związków zawodowych zawarły porozumienie w trybie art. 9¹ k.p., na podstawie którego zmniejszono wymiar bezpłatnego węgla przysługującego osobom niebędącym pracownikami o jedną tonę rocznie na okres dwóch lat. Powodowie zarzucili, że z dniem 1 stycznia

2014r. roku nabyli prawo do bezpłatnego węgla w pełnym wymiarze 3 ton lub 2,5 ton za 2014r., zatem postanowienia porozumienia z dnia 6 lutego 2014r. nie mogą działać z mocą wsteczną.

Nakazem zapłaty z dnia 17 grudnia 2014r. Sąd Rejonowy w Gliwicach (VI Np (...)) uwzględnił powództwo i orzekł o kosztach postępowania.

W sprzeciwie wniesionym od powyższego nakazu zapłaty, pozwana domagała się oddalenia powództwa i zasądzenia na swoją rzecz od każdego powoda kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu sprzeciwu wskazała, że prawo powodów do bezpłatnego deputatu węglowego nie wynika z Porozumienia z dnia 20 grudnia 2004r. zawartego między zarządem (...) S.A. a organizacjami związków zawodowych, natomiast prawo do bezpłatnego węgla byłych pracowników zlikwidowanej Kopalni (...) reguluje ustawa z dnia 7 września 2007r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego w latach 2008-2015 (Dz.U. z 2007 roku, Nr 192, poz. 1379) – zwana ustawą restrukturyzacyjną. Uprawnieni mogą realizować prawo do deputatu węglowego w dwojaki sposób: w naturze (art. 13 ustawy), a w przypadku złożenia oświadczenia o rezygnacji z uprawnień do pobierania bezpłatnego węgla w naturze (art. 12 ust. 3 ustawy), w formie ekwiwalentu pieniężnego, który jest wypłacany obok emerytury (renty) wyłącznie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Pozwana dodała, że w okresie od 6 lutego 2014r. do 10 grudnia 2014r. realizowała prawo do deputatu węglowego za rok 2014 w wymiarze mniejszym o jedną tonę, zgodnie z wymienionym przez powodów porozumieniem z dnia 6 lutego 2014r., jednak w dniu 10 grudnia 2014r. pozwana odstąpiła od stosowania porozumienia z dnia 6 lutego 2014r. W dniu 10 grudnia 2014r. podjęta została bowiem przez Zarząd pozwanej uchwała nr 1167/20014, zgodnie z którą osoby uprawnione do deputatu węglowego mogą pobrać w terminie do 30 czerwca 2015r. taką ilość bezpłatnego węgla w naturze, o jaką zmniejszony został jego roczny wymiar za 2014 rok.

W dniu 25 marca 2015r. powodowie rozszerzyli powództwo i wnieśli o ewentualne zasądzenie 1 tony bezpłatnego węgla w naturze w asortymencie orzech.

Powodowie pobierali bezpłatny węgiel w naturze. Powód R. J. pobrał asygnatę na jedną tonę bezpłatnego węgla w dniu 2 kwietnia 2015r., natomiast powód H. M. pobrał asygnatę na jedną tonę bezpłatnego węgla w dniu 12 marca 2015r.

Na rozprawie w dniu 14 kwietnia 2015r. powodowie R. J. i H. M. cofnęli pozwy ze zrzeczeniem się roszczenia i wnieśli o nieobciążanie ich kosztami postępowania.

Pozwana wniosła o zasądzenie na swoją rzecz od każdego powoda po 135 zł tytułem poniesionych kosztów zastępstwa procesowego.

Postanowieniem z dnia 14 kwietnia 2015r. sygn. VI P 129/14 Sąd Rejonowy w Gliwicach – na podstawie art. 355 k.p.c. w zw. z 203 § 1 k.p.c. – umorzył postępowanie w sprawie i zasądził od powodów R. J. i H. M. na rzecz pozwanej po 135 zł tytułem poniesionych kosztów zastępstwa procesowego.

Uzasadniając orzeczenie o kosztach postępowania Sąd Rejonowy wskazał na treść art. 98 k.p.c., oraz § 2, § 6 pkt 2, i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz.1348 z późn.zm.) podkreślając, że umorzenie postępowania oznacza przegranie sprawy przez stronę powodową, jeżeli cofnęła pozew zrzekając się roszczenia, albo jeżeli cofnięcie pozwu nastąpiło wskutek upadku podstawy faktycznej, który spowodował bezprzedmiotowość żądania.

Powołując się na orzecznictwo, Sąd Rejonowy wskazał, iż za stronę przegrywającą sprawę należy uznać pozwanego, który w toku procesu spełnił dochodzone od niego świadczenie, czym zaspokoił roszczenie powoda wymagalne w chwili wytoczenia powództwa nadto Sąd I instancji zauważył, że pozwany nie zaspokoił roszczeń powodów o ekwiwalent pieniężny, bowiem to roszczenie było nieuzasadnione. Spełnienie świadczenia w postaci bezpłatnego

węgla w naturze jest innym świadczeniem, aniżeli ekwiwalent pieniężny. Dlatego też powodów nie można uznać za osoby, które wygrały niniejsze postępowanie. Powodowie nie posiadali prawa do ekwiwalentu pieniężnego na podstawie Porozumienia z dnia 20 grudnia 2004r. zawartego między zarządem (...) S.A. a organizacjami związków zawodowych (§ 7 załącznika Nr 14 do Porozumienia). Nadto powodowie otrzymali bezpłatny węgiel przed rozszerzeniem powództwa, a tym samym nie dali podstaw do rozszerzenia powództwa.

Sąd Rejonowy wskazał nadto, że wprawdzie wyjątek od zasady ponoszenia kosztów za wynik sprawy przewiduje art. 102 k.p.c., który pozwala w szczególnie uzasadnionych wypadkach na zasądzenie od strony przegrywającej tylko części kosztów lub nieobciążanie jej w ogóle kosztami, jednak przepis art. 102 k.p.c. nie może być rozszerzająco wykładany i może być stosowany w zależności od konkretnego przypadku.

Sąd Rejonowy wskazał również, iż w niniejsze sprawie nie zachodzi okoliczność odstąpienia od poniesienia przez powodów kosztów postępowania, albowiem powodowie posiadają stały dochód w postaci emerytury (renty). Nadto, wytaczając powództwo powodowie byli reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika, korzystali z fachowej pomocy prawnej i mogli ocenić szanse wygrania procesu. Sąd Orzekający stanął na stanowisku, że sam fakt, iż sprawa jest z zakresu prawa pracy nie uzasadnia zwolnienia powodów od kosztów zastępstwa procesowego, które poniosła strona pozwana. Zwolnienie z tego tytułu powodów od kosztów procesu naruszałoby zasadę równości stron w postępowaniu sądowym i oznaczałoby, że w każdym postępowaniu ze stosunku pracy, pracownik byłby w uprzywilejowanej pozycji na wypadek przegrania postępowania.

Zażalenie na postanowienie z dnia 14 kwietnia 2015r. sygn. akt VI P 129/15 złożyli powodowie R. J., H. M. wnosząc o zmianę pkt 2 postanowienia i nieobciążanie powodów kosztami zastępstwa procesowego oraz obciążenie pozwanej kosztami postępowania w tym kosztami zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W treści zażalenia podnieśli, że Sąd wadliwie zastosował normę z art. 98 k.p.c., uznając błędnie, iż powodowie przegrali sprawę.

Skarżący wskazali, że pozwana Porozumieniem z dnia 6 lutego 2014r. zawartym pomiędzy Zarządem (...) S.A. a organizacjami związków zawodowych ograniczyła uprawnienie emerytów, rencistów i innych uprawnionych osób o 1 tonę bezpłatnego węgla (deputat) i co najmniej do dnia 10 grudnia 2014r. kwestionowała uprawnienie powodów do tego świadczenia, pomimo wielu przegranych spraw w analogicznym stanie faktycznym i prawnym. W toku niniejszego postępowania pozwana również kwestionowała zasadność powództwa. Nadto uchwałą z dnia 21 października 2014r. Zarząd (...) S.A. wskazał, iż wypłata spornego deputatu może nastąpić dopiero po wyczerpaniu drogi sądowej. Tym samym, w ocenie skarżących, to pozwana dała wyłączny powód do wytoczenia powództwa, które stanowi realizację uprawnień powodów. W tym stanie rzeczy trudno określić powodów, pomimo cofnięcia powództwa, jako stronę przegrywającą.

Skarżący podnieśli, iż pozwana która w wyniku przegranych spraw przywróciła pełne prawo do deputatu węglowego, zobligowała powodów do podpisywania zobowiązań, iż wycofają powództwo. Wskazali, że zostali zmuszeni do dochodzenia na drodze sądowej swoich uprawnień i w takim wypadku obciążanie ich kosztami zastępstwa procesowego jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. W ocenie skarżących późniejsze przywrócenie prawa nie może wpłynąć na ocenę kto zawinił w przedmiotowej sprawie, kto zmusił powoda do jej wytoczenia i kto ją przegrał.

Pozwana wniosła o oddalenie zażalenia i zasądzenie od powodów na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Gliwicach zważył:

Zażalenie powodów nie zasługuje na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy w pełni podziela argumentację Sądu I instancji zawartą w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia.

W ocenie Sądu II instancji, Sąd Rejonowy słusznie – w oparciu o zasadę odpowiedzialności za wynik procesu zawartą w art. 98 k.p.c, zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu) – zasądził od powodów na rzecz strony pozwanej koszty zastępstwa procesowego. Sąd orzekający podziela argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia.

Zdaniem Sądu Okręgowego przy ocenie kwestii obciążania powodów kosztami zastępstwa procesowego strony przeciwnej istotne jest nie tyle, że powodowie ostatecznie otrzymali od pozwanej bezpłatny węgiel w naturze – czym uzasadniają iż procesu nie przegrali, a istotne jest że w dacie prowadzenia procesu mogli dochodzić swoich praw bezpośrednio od strony pozwanej.

Powodowie wytaczając powództwo przekonani byli o słuszności swoich racji, gdyż w oparciu o porozumienie ze związkami zawodowymi z dnia 6 lutego 2014r., pozwana zmniejszyła wymiar bezpłatnego węgla przysługującego osobom niebędącym pracownikami o jedną tonę rocznie na okres dwóch lat. Powodowie domagali się jednak, jak zauważył Sąd Rejonowy ekwiwalentu za jedną tonę bezpłatnego węgla – do czego nie byli uprawnieni a nie wydania jednej tony bezpłatnego węgla w naturze. Nadto powództwo zostało wniesione w dniu 12 grudnia 2014r., podczas gdy już w dniu 10 grudnia 2014r. podjęta została przez Zarząd pozwanej uchwała nr 1167/20014, zgodnie z którą osoby uprawnione do deputatu węglowego mogły pobrać w terminie do 30 czerwca 2015r. taką ilość bezpłatnego węgla w naturze, o jaką zmniejszony został jego roczny wymiar za 2014 rok.

Powodowie nie tylko nie cofnęli powództwa, ale w dniu 25 marca 2015r. złożyli pismo w którym domagali się alternatywnego zasądzenia jednej tony bezpłatnego węgla w naturze. Tymczasem, jak wynika z materiału dowodowego powód H. M. pobrał asygnatę na jedną tonę bezpłatnego węgla w dniu 12 marca 2015r., to jest jeszcze przed wniesieniem powyższego pisma, natomiast powód R. J. pobrał asygnatę na jedną tonę bezpłatnego węgla w dniu 2 kwietnia 2015r.

Pomimo, iż istniała możliwość wcześniejszego cofnięcia powództwa, powództwo zostało cofnięte ze zrzeczeniem się roszczenia dopiero na rozprawie w dniu 14 kwietnia 2015r.

Nie zasługuje zatem na uwzględnienie zarzut skarżących, iż obciążanie ich kosztami procesu jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Pozwana, mimo iż zmniejszając przysługujący powodom bezpłatny węgiel o jedną tonę dała im powód do wytoczenia powództwa, to jednak jeszcze przed jego wniesieniem wycofała się z wcześniejszych postanowień i przywróciła prawo powodów do bezpłatnego węgla w poprzednim wymiarze. Wprawdzie w dacie złożenia pozwów tj. 12 grudnia 2014r., powodowie mogli nie wiedzieć o treści uchwały z dnia 10 grudnia 2014r., jednak dowiedzieli się o niej najpóźniej w dacie doręczenia odpisu sprzeciwu pozwanej tj. 11 marca 2014r. i już wówczas mogli cofnąć powództwo, czego nie uczynili a wręcz przeciwnie rozszerzyli powództwo, dając tym samym podstawę do dalszego prowadzenia procesu, w którym strona pozwana, reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika brała aktywny udział.

Sąd Rejonowy słusznie zwrócił uwagę, iż nie bez znaczenia jest fakt, iż powodowie od początku procesu byli reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika, co zwiększało ich wiedzę prawniczą w niniejszej sprawie i pozwalało na lepszą ocenę szans wygrania procesu, nadto pozwalało ocenić konsekwencje jego przegrania.

Wprawdzie, jak wskazał Sąd Rejonowy, art.102 k.p.c. daje Sądowi możliwość całkowitego lub częściowego odstąpienia od obciążania strony przegrywającej kosztami procesu, jednak Sąd Rejonowy słusznie nie dopatrył się w przedmiotowej sprawie okoliczności pozwalających na zastosowanie tego przepisu.

Należy podkreślić, że sąd nie jest zobligowany do zastosowania powyższego przepisu art. 102 k.p.c., a jedynie ma taką możliwość, po rozważeniu całokształtu okoliczności sprawy. Sądy posiadają swobodę kształtowania orzeczeń o kosztach procesu, a więc i kosztach zastępstwa procesowego, samodzielnie decydują czy na gruncie konkretnej sprawy

zachodzą owe "szczególne okoliczności" o jakich mowa w powoływanym wyżej przepisie, pozwalające na odstąpienie od obciążania strony przegrywającej kosztami postępowania.

W postanowieniu z dnia 24 października 2013r. sygn. IV CZ 61/13 (LEX nr 1389013) Sąd Najwyższy wskazał, iż hipoteza przepisu art. 102 k.p.c., odwołująca się do występowania "wypadków szczególnie uzasadnionych", pozostawia sądowi orzekającemu swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony, stanowią podstawę do nieobciążania jej kosztami procesu.

W ugruntowanym w tym zakresie orzecznictwie Sąd Najwyższy wskazał również, że „zastosowanie przez sąd art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu jak i fakty leżące na zewnątrz procesu zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego” (vide postanowienie z 14 stycznia 1974r., II CZ 223/73, LEX nr 7379, postanowienie Sądu Najwyższego z 13 października 1976r. sygn. IV Pz 61/76, LEX nr 7856, postanowienie Sądu Najwyższego z 16 lutego 1981r. sygn. IV Pz 11/81, LEX nr 8307, postanowienie Sądu Najwyższego 17 kwietnia 2013r. V CZ 132/12, LEX nr 1341732.

Taką wyjątkową okolicznością nie jest w niniejszym postępowaniu charakter sprawy, tj. fakt, że powód wywodzi swoje roszczenie ze stosunku pracy. Ustawodawca nie przewidział bowiem w zakresie postępowania odrębnego jakim jest postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy, żadnych przepisów szczególnych dotyczących zwrotu kosztów zastępstwa procesowego strony przeciwnej, gdy stroną przegrywającą jest pracownik. Pracodawca czy też inny podmiot pozwany przez pracownika ma bowiem pełne prawo do reprezentacji przez profesjonalnego pełnomocnika, a ten z kolei do stosowanego wynagrodzenia z tego tytułu. Brak bowiem normatywnej podstawy szczególnego uprzywilejowania pracownika w przypadku, gdy jest on stroną przegrywającą proces.

Bez znaczenia jest okoliczność, że powodowie byli przekonani o słuszności swoich żądań, gdyż z istoty każdego postępowania procesowego wynika jego sporność i zwykle niepewność rozstrzygnięcia, a każda strona wnosząca pozew jest z reguły przekonana o słuszności swoich żądań i konieczności wystąpienia do Sądu. Zatem subiektywne przekonanie o słuszności żądania nie jest z pewnością okolicznością o jakiej mowa w art. 102 k.p.c., w przeciwnym razie art. 102 k.p.c. miałyby zastosowanie w każdej sprawie, w której powództwo zostałoby oddalone.

Nadto powodowie mimo posiadania fachowego pełnomocnika nie wykazali w toku postępowania przed Sądem Rejonowym, innych okoliczności np. okoliczności świadczących o ich złej sytuacji majątkowej lub życiowej, która uzasadniałaby całkowite zwolnienie ich z ponoszenia kosztów sądowych.

Reasumując należy wskazać, że Sąd Rejonowy rozważył wszystkie powyższe okoliczności a w konsekwencji wydał prawidłowe rozstrzygnięcie.

Mając to na względzie, zażalenie oddalono na podstawie art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 385 k.p.c.

W pkt 2 postanowienia, na podstawie § 13 ust. 2 pkt 1 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013r., poz.461ze zm.), Sąd zasądził od każdego z powodów na rzecz pozwanej kwotę 60 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.

(-)SSO Joanna Smycz (-)SSO Teresa Kalinka (-)SSO Grażyna Łazowska